

פרופ' יונתן גרוסמן

64 אכילת השלמים בטהרה

בשר טמא ועל האוכל בשר כשהוא עצמו טמא. נבחן אם
כן את הפסוק השני ואת מה שמוזכר בו:

"והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר
לה' וטמאתו עליו – ונכרתה הנפש ההוא
מעמיה"

"ונפש כי תגע בכל טמא בטמאת אדם או
בבהמה טמאה או בכל שקץ טמא ואכל מבשר
זבח השלמים אשר לה' – ונכרתה הנפש ההוא
מעמיה".

מה היחס בין שני המשפטים הללו? המשפט השני ודאי
מתמקד באדם שנטמא ואכל מזבח השלמים, אך האם
המשפט הראשון עוסק באדם או בבשר? בין הפרשנים
מוסכם שהעונש המשולב בשני ההיגדים הללו מכוון
לאדם טמא האוכל שלמים ולא לאוכל בשר שנטמא.
הצירוף "טומאתו עליו" מתאים יותר לאדם טמא מאשר
לחפץ טמא, במיוחד לאור פסוק מקביל האוסר על
הכהונים לעבוד בעודם טמאים: "כל איש אשר יקרב
מכל זרעכם אל הקדשים אשר יקדישו בני ישראל לה'
וטמאתו עליו ונכרתה הנפש ההוא מלפני" (ויקרא כ"ב, א).³
אך אם כן, מדוע לחזור פעמיים על העונש הצפוי לטמא
האוכל שלמים? מעקב אחר שני משפטי העונש הללו
מגלה שהם מנוסחים באופן דומה למדי, אך בהבדל קל:

והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה' טמאה או בכל שקץ טמא	ונפש כי תגע בכל טמא בטמאת אדם או בבהמה טמאה או בכל שקץ טמא
וטמאתו עליו	ואכל מבשר זבח השלמים אשר לה'
ונכרתה הנפש ההוא מעמיה	ונכרתה הנפש ההוא מעמיה

הרכיבים אומנם אינם כתובים באותו הסדר, אך בשני
הפסוקים מתוארת הנפש האוכלת מזבח השלמים
כשטומאתה עליה, ובשני הפסוקים מובא העונש באותו
הלשון בדיוק: "ונכרתה הנפש ההוא מעמיה". ההבדל
הקל שיש בין שני ההיגדים הסמוכים האלו הוא
שהפסוק הראשון עוסק בטומאת אדם שהיא 'עליו';
בעוד הפסוק השני מפרט סוגי טומאות אפשריות

לאחר הגדרת זמן אכילת בשר השלמים, עוברת התורה
לדיני אכילתו, וליתר דיוק – לדיני הטהרה הנדרשים
לכל מי שבא במגע עם הקורבן. דינים אלה רלוונטיים
כמובן לכל הקורבנות, אך לא במקרה הם משולבים
ביחס לזבח שלמים שאותו גם הבעלים אוכלים מחוץ
למשכן עצמו (ויקרא ז', יט-כא):

"והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש
שירף / והבשר כל טהור יאכל בשר".

"והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר
לה' וטמאתו עליו ונכרתה הנפש ההוא מעמיה
/ ונפש כי תגע בכל טמא בטמאת אדם או
בבהמה טמאה או בכל שקץ טמא ואכל מבשר
זבח השלמים אשר לה' ונכרתה הנפש ההוא
מעמיה".

בפסקה שלפנינו יש שני מוקדים – חפצא וגברא – אשר
משולבים זה לצד זה במשפט הראשון; רק אחד מהם
מפורט בהרחבה במשפט השני. במשפט הראשון נאמר
תחילה שבשר שלמים שנטמא אסור באכילה ויש
לשורפו באש, ומיד נאמר גם שרק אדם טהור יכול
לאכול את הבשר.¹ שני האיסורים האלו נפתחים באותו
אופן: "והבשר" (מה שמכונה 'אנאפורה'), דבר שמקל על
העמדתם זה לצד זה ובחינת שני המוקדים המשולבים
כאן כשתי הוראות שונות מזה, אשר קשורות זו בזו מזה
(ראו להלן).²

המשפט השני מתמקד בעונש המצפה למפר החוק
והניסוח כעת הוא קאוזואיסטי ('אם יקרה כך וכך, יש
לנהוג כך וכך'), כמתאים לניסוח המתמקד בענישה. ניתן
לצפות שלאחר ששולבו שני איסורים (בשר טמא ואדם
טמא), ישולבו בהתאמה גם שני עונשים – על האוכל

3 השוו גם: "או כי יגע בטמאת אדם לכל טמאתו אשר יטמא בה" (ויקרא
ה', א); "ואם שלב ישלכ איש אתה ותיה נדתה עליו וטמא שבעת ימים"
(ויקרא ט"ו, כד).

1 משום מה חז"ל לא ראו בהיגד השני אזהרה לטמא האוכל בשר
קודשים, אף שזו הקריאה הפשוטה של פסוק זה. ראו ברש"י על אתר.

2 יש עמדות בחז"ל שקשרו את איסור טומאת הבשר ואיסור טומאת
האדם וטענו שאם האחד התבטל מסיבות שונות, אוטומטית מתבטל
גם חברו (פסחים דף עט ע"א; צה ע"ב).

אסור לאוכלם, אין חיוב כרת על האוכל אותם. תיאורטית הדבר אפשרי: הרי טמא שאוכל שלמים מטמא אותם באכילתו ופוגע בקדושתם היתירה, ועל כן יש מקום להחמיר אתו. לעומת זאת, האוכל שלמים שכבר נטמאו, איננו פוגע בהם. במקום לשורפם הוא אוכלם וגם אם הדבר אסור הוא לא חילל את קדושתם. מילגרם עשה צעד נוסף וראה בחסרון העונש לאוכל שלמים שנטמאו חלק מהשקפה מקראית ייחודית ביחס לטומאת בעלי חיים:

"ההשלכה של הדבר יסודית: בניגוד לחוק המקובל בעולם הפגאני, העובדה שבישראל מחזיקים גם בעלי חיים טמאים – אפילו אם הם באו במגע עם הקדושה – מלמד שאין בהם שום איום על החברה. סכנה שוכנת בטומאה רק אם היא נובעת מן האדם".⁴

העמדה של מילגרם דורשת עיון רחב שחורג מגבולות דיונינו כאן. אם נאמץ אותה כהנחת עבודה, ברור יהיה מדוע אין ענישה לאוכל שלמים שנטמאו. בתפיסה המקראית אין זה נורא כל כך. לא ניתן להשוות זאת לאדם טמא שנטל קורבן קודש ואכלו. בעוד זה האחרון מתחייב בכרת, האוכל שלמים שנטמאו מתחייב במלקות בלבד (תוספתא קורבנות, פ"ה, הל' ו').

הדיון עד כאן הסתמך על הקריאה המקובלת ששני משפטי העונש מוסבים על אדם טמא. אך האם ניתן לקרוא את שני משפטי העונש בהתאמה לשני האיסורים? האם ייתכן שהפסוק האומר "וְטִמְאַתּוּ עֲלֵי" מתייחס לטומאה שעודנה על הבשר? לפי אפשרות זו, לאחר כתיבת איסור כפול מביאה התורה את שני העונשים לאיסורים הנזכרים בהתאמה, באופן הבא:

(יט) וְהַבֶּשֶׂר אֲשֶׁר יִגַע בְּכָל טָמֵא לֹא יֵאָכֵל בְּאֵשׁ יִשְׂרָאֵל	(יט) וְהַבֶּשֶׂר (2) וְהַבֶּשֶׂר כָּל טְהוֹר יֵאָכֵל בְּשֶׂר.
(כ) וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל בְּשֶׂר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַה' וְטִמְאַתּוּ עֲלֵי וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ.	(כא) וְנֶפֶשׁ כִּי תִגַע בְּכָל טָמֵא בְּטִמְאַת אָדָם אוּ בְּבִהֵמָה טָמְאָה אוּ בְּכָל שְׂקָץ טָמֵא וְאֵכֵל מִבֶּשֶׂר זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַה' וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ.

הבאות במגע: "וְנֶפֶשׁ כִּי תִגַע בְּכָל טָמֵא בְּטִמְאַת אָדָם אוּ בְּבִהֵמָה טָמְאָה אוּ בְּכָל שְׂקָץ טָמֵא".

מסתבר שהפסוק הראשון מתייחס במיוחד לטומאות היוצאות מן הגוף (ייתכן שהביטוי "וְטִמְאַתּוּ עֲלֵי" אינו מכוון רק לטומאה במובן הסטטוס המשפטי, אלא מבחינה פיזית – 'הטומאה שלו', כמו אצל זב או מצורע, עודנה עליו ועל כן הוא טמא. השוו לדברי ראב"ע על אתר). הפסוק השני עוסק בטומאת מגע: "וְנֶפֶשׁ כִּי תִגַע בְּכָל טָמֵא". במחשבה הלכתית כפילות זו נראית מיותרת – מה לנו אם אדם נטמא בשל טומאות גופניות שונות או בשל נגיעה בדבר מה שטימא אותו? כל עוד הוא טמא אסור לו לאכול מזבח השלמים. אולם במחשבה המקראית יש הבדל של ממש בין אופני הטומאות השונים, ותיאורטית ייתכן שהמפגש עם זבח השלמים ייאסר לטמא מסוג אחד אך יותר לטמא מסוג אחר. לפיכך צריכה התורה לבאר שבשני מסלולי הטומאה אסור לטמא לאכול מהזבח ובשניהם העושה כן ייענש בכרת. דומני שגם הספרא הבין זאת באופן זה, ועל כן הרגיש צורך לרבות טומאות אחרות שאינן נזכרות בפסוק בפירושו: "אין לי אלא טמאות הקלות. טמאות חמורות – טמא מת ובועל נידה וכל המטמאים את האדם – מניין? תלמוד לומר 'בכל אשר יטמא'" (ספרא, פרשת צו, פר' ט').

לאור זאת יש מקום לתהות האם ייתכן שבאמת יש טומאה קלה שאינה מובילה לעונש כה חמור. רשימת הטמאים כוללת את הנוגע ב"בִּהֵמָה טָמְאָה אוּ בְּכָל שְׂקָץ טָמֵא", אך מה דינו של הנוגע בנבלת בהמה טהורה – כלומר זו המותרת באכילה, שמעמדה קל יותר בהלכות טומאה? רמב"ן היה ער לחסרונה ברשימת המטמאים והוא השלים אותה: "'או בבהמה טמאה' – אחז הכתוב דרך קצרה, והזכיר קצת הטמאים והוא הדין לכולן, כי אף בנבלת בהמה טהורה אם נגע בה ואכל קדשים חייב הכרת הזה" (פירושו לויקרא ז', כא). אולם יכול הטוען לטעון שלא במקרה לא שולבו ברשימה הבהמות הטהורות. מאחר שרמת טומאתן פחותה מהבהמות האסורות באכילה, ייתכן שהטמא מנגיעה נוגע בהן, ואכל אחר כך קדשים, לא נענש בחומרה כה יתירה.

אולם לפי קריאה מקובלת זו נותרה בעינה שאלה מטרידה: מדוע התורה מקדישה מלל כה רב לאופנים שונים שבהם האדם נטמא, אך מתעלמת מעונשו של האוכל בשר שלמים שנטמא? אם נאחז בפרשנות זו עלינו יהיה להגיע למסקנה שרק אדם טמא שאכל שלמים נענש בחומרה, אך שלמים שנטמאו – גם אם

4 מילגרם, ויקרא, חלק א, עמ' 426.

שאינן במסורת הפרשנית הצעה לקריאה כזו, הרואה את העונש כמוסב על מי שאוכל בשר טמא, אני משער שהצירוף "וטומאתו עליו" מותאם לאדם טמא ולא לבשר טמא. ידי הספק אם כן לא יצאנו.

יש מקום להתלבט אם יש משמעות מיוחדת לכך שפסוקי העונש עוסקים במי שאוכל את זבח השלמים בטומאתו, ולא בנוגע: "והנפש אשר תאכל... ואכל מבשר זבח השלמים אשר לה". כידוע, לאדם טמא יש גם איסור מגע בקורבנות, ובכל זאת הניסוח כאן מתמקד באכילה. תיאורטית, ניתן היה לחשוב שהעונש החמור המוזכר כאן (כרת) חל רק על האוכלים בטומאתם, ואיסור מגע אינו מחייב עונש כה חמור. אבל נדמה לי שיש לראות את שילוב הפועל 'לאכול' כהכרעה הקשורה בדרכי כתיבה. מאחר שהנושא הנידון כאן הוא אכילת קורבן זבח השלמים, הרי שזו הדוגמה שהתורה עוסקת בה. מלבד זאת, אסור לטמא גם לגעת בקודשים, והדבר אמור להילמד מדוגמת האכילה שנידונה בפירוש. מעין ראייה לכתיבה זו ניתן להביא מהאיסור המקביל שנאמר לכוהנים:

"דבר אל אהרן ואל בניו וינזרו מקדשי בני ישראל ולא יחללו את שם קדשי אשר הם מקדשים לי אני ה'. אמר אלהים לדתיתכם כל איש אשר יקרב מכל זרעכם אל הקדשים אשר יקדשו בני ישראל לה' וטמאתו עליו ונכרתה הנפש ההוא מלפני אני ה'. איש איש מזרע אהרן והוא צרוע או זב בקדשים לא יאכל עד אשר יטהר... וטמאה עד הערב ולא יאכל מן הקדשים כי אם רחץ בשרו במים"

(ויקרא כ"ב, ב-ו).

הפסוקים פותחים בהוראה רחבה שעל הכוהנים 'להינזר' מקודשי בני ישראל בעוד טומאתם עליהם. הפועל 'להינזר' כולל בתוכו התרחקות, וסביר שהוא מכוון גם לאיסור מגע. הדבר נתמך גם בלשון העונש העוקב: "כל איש אשר יקרב". גם לשון זו כוללת בתוכה מגע עם הקודש. אולם, בהמשך הפסוקים המתארים את טהרת הכוהן המבקש לחזור לפעילות רגילה, עובר הכתוב ועוסק באכילה דווקא: "בקדשים לא יאכל עד אשר יטהר... ולא יאכל מן הקדשים כי אם רחץ בשרו במים". ברור שטהרתו של הכוהן היא גם זו המאפשרת

כאמור, לפי הצעה זו, הלשון "וטמאתו עליו" שבפסוק כ, חוזרת אל הבשר הטמא: 'אדם שיאכל מזבח השלמים כשטומאתו של הבשר עליו – ונכרתה הנפש ההיא'. כך, יהיו בידינו שני עונשים על הפרת שני האיסורים שהוזכרו בפסוק הקודם. ניתן היה לחזק עוד קריאה זו בשל לשון הזכר – "עליו" – שמתאים לבשר יותר מאשר ל"נפש" המפוענחת בפסוק בלשון נקבה – "מעמיה". אולם, הוכחה זו איננה חזקה, מפני שגם בפסוק השני – שהוא בוודאי מתייחס אל "הנפש" – משולב לשון זכר – "ואכל". בעל כורחנו, מסתבר שמשמעות 'הנפש' בפסוקים אלו היא האדם האוכל, ולכן יכול הכתוב לקפוץ בין לשון זכר ללשון נקבה.⁵ בכל מקרה, לפי אפשרות קריאה זו, התורה לא מפצלת בין אופני טומאה שונים של אדם (כפי שהצענו לעיל), אלא חוזרת לחלוקה הבסיסית יותר – אכילת בשר טמא ואכילת אדם טמא: תחילה נאמרים שני האיסורים ("והבשר", ולאחר מכן משולבים בהתאמה שני העונשים ("והנפש... ונכרתה הנפש ההוא מעמיה").

שני המוקדים מלווים כך את הפסקה כולה. הקבלתם בולטת במיוחד בחזרה על המונח "והבשר" בבית הראשון. קשה להבין מה משמעות המילה "והבשר" שפותחת את ההיגד השני שכבר עוסק באדם טמא; הפסוק נקרא ביתר קלות ללא מילה פותחת זו. ואכן, יש תרגומים עתיקים שבהם הנוסח הוא ללא "הבשר" הפותח את ההיגד השני (כך בשבעים, בפשיטתא ובוולגטה). אולם תרגומים אלו איבדו את ההדגשה שיש בפסוקים של שני המוקדים הנידונים – איסור הטומאה רלוונטי הן מבחינת הבשר והן מבחינת האוכלים. מאחר שמדובר בבשר קורבן, הוא חייב להיאכל בטהרה. טומאה שתדבק בו תוציא אותו לחולין ותפגע בו אנושות, עד לכדי הצורך לשרוף אותו. ובאותה מידה: מאחר שמדובר בבשר קודש, אסור לאדם טמא לאוכלו. לא בגלל מה שיקרה לבשר (זה נידון קודם לכן), אלא משום שטמא אינו יכול להכיל בתוכו בשר קורבן קודש. לאיסור כאמור יש שני פנים, חפצא וגברא, ואלו מביעים יחד את המפגש הנדרש בין אדם טהור לקורבן קדוש. כשם שיש שני מוקדים באיסור כך (כנראה) יש שני מוקדים גם בעונש: גם האוכל בשר קודש שטומאתו עליו, וגם אדם טמא שאוכל בשר קודש, נענשים בכרת. אני מבקש להשאיר התלבטות זו בסימן שאלה. מאחר

זבח השלמים, וחזרתם בלשון נקבה: "ונכרתה הנפש ההוא מעמיה". העובדה שקפיצות אלו מתרחשות בשני פסוקים סמוכים בדיוק באותו האופן (נקבה – זכר – נקבה), מעלה את האפשרות שגם עיצוב זה נוטל תפקיד בקצב הלירי של הפסוקים הללו.

5 השוו: מילגרום, ויקרא, חלק א, עמ' 423. אין מדובר בקפיצות אקראיות, אלא בשינויים קבועים. תחילת הפסוק הראשון בלשון נקבה נראית כמוסבת על 'נפש': "והנפש אשר תאכל", אך מיד הפסוק עובר ללשון זכר – "וטמאתו עליו", והפסוק נחתם שוב בלשון נקבה: "ונכרתה הנפש ההוא מעמיה". כך בדיוק מתרחש גם במשפט השני. תחילתו בלשון נקבה: "ונפש פי תגע", עובר ללשון זכר: "ואכל מבשר

הרעיון הוא שירושלים מסמלת את המחנה שבתוכו שורה שכינה.

ראיה לכך שזבח השלמים יכול להיאכל גם בבית פרטי מצויה בספר משלי, בציטוט האישה המפתה בחור צעיר לבוא אליה לביתה ולשכב עמה: "וְהִנֵּה אִשָּׁה לִקְרָאתוֹ שֵׁית זֹנֶה וְנִצְרַת לִבָּ... וְהִחֲזִיקָה בּוֹ וְנִשְׁקָה לוֹ הַעֲזָה פְּנֵיהָ וְתֹאמַר לוֹ. זָבְחֵי שְׁלָמִים עָלַי הַיּוֹם שְׁלַמְתִּי נְדָרַי. עַל כֵּן יִצְאֵתִי לִקְרָאתֶךָ לְשַׁחַר פְּנִיךָ וְאֶמְצָאֲךָ" (משלי ז', י-טו). אישה זו מהתלת בעלם הצעיר ומציגה עצמה כמזמינה אותו לביתה לשם שלמים. אולם, מדוע העובדה שהיא הקריבה זבחי שלמים ושילמה את קורבנות נדריה אמורה לדרבן את הבחור הצעיר לבוא אליה לביתה? רש"י הבין שמדובר בסעודה נוספת שהיא עושה לרגל המאורע: "זבחי שלמים עלי – כלומר סעודה גדולה הכינותי, כי היום הקרבתי נדרי ושלמי" (רש"י על אתר). אולם הקריאה הפשוטה יותר היא כפירושו של רלב"ג במקום (ועוד נוספים): "הנה זבחי שלמים אצלי, היום שלמתי נדרי בבית המקדש, ולזה יש לי הרבה בביתי מבשר זבח השלמים" (פירושו על אתר).⁷ אכן, קשה לראות בזונה שבמשלי מודל לחיקוי, אולם דברי פיתוייה משקפים את המציאות שעליה נסמכים פסוקים אלו. מסתבר שזבחי שלמים נאכלו בבתיים.

קשה להגזים במשמעות הקיומית של חוויית אכילה זו. האדם שהביא את הקורבן לה' חוזר לביתו עם בשר הקורבן ואוכל אותו שם עם משפחתו. השכינה מרחיבה יריעותיה, באה אליהם ופורשת כנפיה עד לביתם. שולחן ה' חורג מגבולותיו הטבעיים ופורץ לכל מקום טהור שביקשו אותו שמה.

* כל הזכויות שמורות לשיבת הר עציון ולפרופ' יונתן גרוסמן *
 * עורך: בנימין פרנקל, תשע"ט *
 * * * * *
 * בית המדרש הוירטואלי *
 * מיסודו של *
 * The Israel Koschitzky Virtual Beit Midrash *
 * האתר בעברית: <https://etzion.org.il/> *
 * האתר באנגלית: <http://www.vbm-torah.org> *
 * * * * *
 * משרדי בית המדרש הוירטואלי: 02-9937300 שלוחה 5 *
 * דוא"ל: office@etzion.org.il *

לו לשוב ולגעת בקודשים – לולא כן הוא לא יוכל לאכול; אך התורה מדברת על אכילה, בבחינת 'דיבר הכתוב בהוה', כלומר, הכוהן זקוק לאכילת הקורבנות: "וְאַחַר יֵאָכֵל מִן הַקֹּדְשִׁים כִּי לַחֲמוֹ הוּא" (שם, פסוק ז).

גם אצלנו, מאחר שהנושא הנידון הוא אכילת זבח השלמים – בה מתמקד הכתוב, אך סביר שדינים אלו רלוונטיים באותה מידה גם לאיסור הנגיעה בקורבן למי שטומאתו עליו.

מדוע ההקפדה היתירה על הלכות טהרה משולבת בפרשתנו ביחס לזבח שלמים? ברור שדינים אלו נכונים בכל הקורבנות וכוהן שיאכל חטאת וטומאתו עליו עובר על איסור חמור, ועונשו לא יהיה קל מעונשו של ישראל שאכל שלמים בטומאה. התשובה מובנת מאליה אך יש לעמוד על משמעותה הדרמטית להבנת אוירת אכילת השלמים: מאחר שישראל אוכל את זבח השלמים והוא איננו רגיל להיזהר בהלכות טומאה כרעהו הכוהן, יש חשיבות מיוחדת באזהרתו. יושם לב ללשון הכתוב שפונה אל האדם מישראל שאוכל את הזבח – אף שלצדו גם הכוהן אוכל את חלקו: "וְהִנֵּפֶשׂ אֶשֶׁר תֹּאכֵל בְּשֵׁר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֶשֶׁר לַה' וְטִמְאַתוּ עָלָיו וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מֵעַמִּיהָ. וְנִפְּשׁ כִּי תִגַּע בְּכֹל טִמְאָה... וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מֵעַמִּיהָ". אפשר בהקשר זה להיזכר בשמואל הבא לבית ישי ומטהר אותם בכדי שיוכלו להצטרף אליו לזבח: "וַיֹּאמֶר שְׁלֹום לְזֶבַח לַה' בְּאֵתִי הִתְקַדְּשׁוּ וּבְאֵתֶם אֵתִי בְּזֶבַח וַיִּקְדַּשׁ אֶת יְשִׁי וְאֵת בְּנָיו וַיִּקְרָא לָהֶם לְזֶבַח" (שם"א ט"ז, ה).⁶

אך למעשה מבין השורות אנו מבינים דבר חשוב עוד יותר. היכן אוכל הבעלים את זבח השלמים? מסתבר שהכתוב צריך להדגיש שוב ושוב את הלכות הטהרה שהקורבן דורש מפני שהתורה רואה מול עיניה את הקורבן שנאכל בביתו של הבעלים! ההבדל בין 'מקום קדוש' – שבו יש לאכול את כל קורבנות קודש קודשים ל'מקום טהור' משקף בדיוק את ההבדל הזה. המקום הקדוש הוא המשכן או המקדש, אך מקום טהור יכול להיות בכל מקום שהקפידו שלא יהיה טמא. למעשה, גם חז"ל שהתירו לאכול את בשר השלמים בכל ירושלים (אך לא מחוצה לה), קראו באופן דומה את הפסוקים, אלא שמחנה ישראל של תקופת המדבר הומר לירושלים בזמן שיש מקדש של קבע. הדבר בא לידי ביטוי בהלכות שונות (במיוחד במצוות שילוח טמאים מן המחנה), אך

רגליה' מבקש לומר שהיא אקטיבית ופעלתנית. רגליה אינן נחות. ייתכן שבבחינת הפועל 'ישכנו' כבר חבוי משחק המילים עם המשכן שבו מקריבים את זבחי השלמים שאותם היא מזכירה באוזני הבחור שאותו היא מבקשת לצוד.

6 הצירוף של דברי שמואל – "וַיֹּאמֶר שְׁלֹום לְזֶבַח" – מהדהד את השם המלא של הקורבן – "זבח שלמים".

7 מאחר שהיא מפתה את העלם הצעיר לבוא אליה בכדי לאכול קורבנות, יש ממשחק המילים האירוני בתיאורה: "המִיָּה היא וְסִרְרַת בְּבֵיתָהּ לֹא יִשְׁכְּנוּ רַגְלֶיהָ" (שם, פסוק יא). הצירוף המוזר 'לא ישכנו